SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/6570
Dok.nr:	26/27432
Arkiv:	FA Historisk
Saksbehandler:	Gerhard Osvoll
Dato:	17.09.2026

Sluttbehandling av jordvernstrategien for Sortland og Hadsel

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 096/26	Formannskapet	15.10.2026
PS -	Kommunestyret	

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Sortland kommune vedtar jordvernstrategien for Sortland og Hadsel kommuner.

Nye opplysninger

Formannskapet behandling - 15.10.2026 - PS-096/26

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Votering:

Kommunedirektørs innstilling enstemmig vedtatt.

Formannskapet PS - 096/26 VEDTAK:
Sortland kommune vedtar jordvernstrategien for Sortland og Hadsel kommuner.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Utkast til jordvernstrategi for Hadsel og Sortland kommuner (2026–2036) har vært lagt ut på 2. gangs høring. I høringsperioden har Sortland kommune mottatt ett høringsinnspill. Innspillet er vurdert og innarbeidet der det er relevant, men medfører ikke vesentlige endringer i strategiens innhold, mål eller tiltak. Hadsel har i tillegg mottatt et innspill som også er tatt med.

Strategiens målsettinger og tilhørende tiltak som ble sendt på høring er uendret, med en tilføyelse av punkt 8.7: "Ved neste revisjon av jordvernstrategien skal Hadsel og Sortland kommuner vurdere behovet for et eget veiledningskapittel om kantsoner i jordbruksområder. "

Det er lagt til et avsnitt i kapittel 3.3 om klimaendringer og konsekvens for jordbruk, samt gjort en mindre justering i kapittelet om lovgrunnlag og nasjonale føringer, hvor vannressursloven og vannforskriften er tatt inn blant aktuelle støttelover for arbeidet med jordvern og arealforvaltning. Det er også lagt til et avsnitt i kapittel 3.11 om beitebruk.

Jordvernstrategien fremstår etter dette som et helhetlig og faglig godt forankret styringsdokument for kommunenes videre arbeid med jordvern og bærekraftig arealforvaltning.

Kommunedirektøren anbefaler at jordvernstrategi for Hadsel og Sortland kommuner (2026–2036) vedtas som framlagt.

FAKTA I SAKEN

Hva er en jordvernstrategi?
Formålet med en kommunal jordvernstrategi er å styrke kunnskapen om jordbruksarealene og øke oppmerksomheten om jordvern i kommunal planlegging og forvaltning. Strategien skal bidra til gode avveininger mellom jordvernhensyn og andre samfunnsinteresser, og være et verktøy for å redusere omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord. Jordvern er sentralt for å sikre framtidig matproduksjon, beredskap og en bærekraftig arealforvaltning.

Forholdet til Felles landbruksstrategi for Vesterålen 2023–2031
Jordvernstrategien for Hadsel og Sortland kommuner er utarbeidet som en oppfølging av Felles landbruksstrategi for Vesterålen 2023–2031. Landbruksstrategien har blant annet som mål å sikre verdiskaping, opprettholde produksjonsvolum og jordbruksarealer, samt styrke rekruttering og sysselsetting innen landbruket. Jordvernstrategien konkretiserer disse målsettingene ved å legge til rette for aktiv drift, begrense nedbygging av dyrka og dyrkbar jord og sikre en langsiktig forvaltning av jordressursene. Strategien er dermed et viktig virkemiddel for å nå de regionale målene for landbruksutvikling i Vesterålen.

Mål og tiltak
Strategien bygger på nasjonale mål om å begrense omdisponering av dyrka jord, regionale målsettinger for Nordland og lokale føringer fra Felles landbruksstrategi for Vesterålen. Jordloven og plan- og bygningsloven danner de sentrale rammene for forvaltning av jordressursene, herunder spørsmål om driveplikt, omdisponering og arealplanlegging. I tillegg viser strategien til relevante støttelover, herunder vannressursloven og vannforskriften. Strategiens mål og tiltak skal bidra til å ivareta jordbruksarealene som en viktig ressurs for matproduksjon, beredskap, klima og miljø.

Førstegangsbehandling
Jordvernstrategien ble førstegangsbehandlet av formannskapet 27.11.2025. Formannskapet vedtok å legge forslag til jordvernstrategi ut til offentlig ettersyn og sende den på høring. I høringsperioden kom det inn merknader fra tre interesseorganisasjoner. Innspillene ble vurdert og tatt med i det videre arbeidet med strategien.

Andregangsbehandling
Det reviderte forslaget til jordvernstrategi ble deretter vedtatt lagt ut på 2. gangs høring 11.06.2026 av formannskapet. I høringsperioden ble det mottatt ett høringsinnspill. Innspillet er vurdert og har medført mindre justeringer i dokumentet, herunder at vannressursloven og vannforskriften er tatt inn blant relevante støttelover. Høringsinnspillet medfører ikke vesentlige endringer i strategiens innhold, og mål og tiltak er videreført uendret fra forslaget som ble sendt på 2. gangs høring.

MERKNADSBEHANDLING

Vannområdekoordinator

Merknad: Under støttelover har dere vist til vannressursloven § 11, men det burde også vært vist til § 7 om vannets løp i vassdrag.

Kommentar: Vannresurslovens § 7 er tatt med inn som støttende lovgivning.

Merknad: Det kunne med fordel også vært vist til vannforskriften § 12 om ny aktivitet eller nye inngrep og § 4-7 som omhandler miljømål.

Kommentar: Vannforskriften §§ 4-7 og 12 er tatt med som støttende lovgivning.

Merknad: En anbefaling vil være at dere vurderer behovet for bestemmelser om kantvegetasjon som en del av strategien. Erfaringsmessig er uenighet om utstrekning av kantsoner langs vassdrag et tilbakevendende tema. Det kunne vært fornuftig med bestemmelser om kantsoner langs de største elvene og bruk av virkemidler som ugjødslet kantsone. En problemstilling som ofte oppstår er når vi snakker om vannforekomster med helårsvannføring, er at det ikke finnes klare bestemmelser for hva som menes med helårsvannføring. I vår region har vi ofte små og smale bekker langs dyrka mark som er laget ved grøfting av landbruksjord. Kanalene er ofte fylt med markvann og dette medfører at grøftene også kan defineres som bekker med helårsvannføring. Her kommer ofte bestemmelsene om kantvegetasjon langs alle vannforekomster med helårsvannføring i konflikt med behovet for dyrking av grovfor. Det anbefales derfor at Hadsel og Sortland kommuner tar en avklaring på om det kunne vært hensiktsmessig at det i strategien for jordvern også var gjort en vurdering av ulike typer tiltak i randsoner mellom ferskvann og jordbruksareal.

*Kommentar: Innspill om kantvegetasjon tas til etterretning. Dette legges inn i kap. 3.3 Klimaendringer og konsekvenser for jordbruksproduksjon og er tatt med som tiltak under kap. 8, tiltak nr. 7: "**Ved neste revisjon av jordvernstrategien skal Hadsel og Sortland kommuner vurdere behovet for et eget veiledningskapittel om kantsoner i jordbruksområder.** Veiledningen bør belyse sammenhengen mellom jordvern, matproduksjon, vannmiljø, erosjon, avrenning og klimatilpasning. Den bør også gi anbefalinger for forvaltning av kantvegetasjon, ugjødslede kantsoner og ulike typer vannforekomster i tilknytning til jordbruksarealer."*

Innspillet fra vannområdekoordinator har blitt vurdert som faglig relevant. Kommunedirektøren vurderer samlet sett at vannområdekoordinatorens merknader i hovedsak er fulgt opp gjennom de revisjonene som er gjort etter høring og offentlig ettersyn.

Hadsel Sau og Geit, Vesterålen og omegn villsaulag og Søndre Langøya Sausankarlag

Beitenæringa er positiv til jordvernstrategi for Hadsel kommune.

Merknad: Jordvern må også omfatte beitemark! Beitemark og dyrka mark henger nøye sammen i landbruket i Hadsel.

Kommentar: Tas delvis til følge. Dette er delvis relevant for Sortland kommune også. Nytt avsnitt om beitemark føres inn under kap. 3.11 Beitebruk og utmark

Merknad: Beitenæringa ber kommunen prioritere kontroll og bekjempelse av frøspredd gran, strengere regelverk og handheving av grunneiers plikt til å hindre frøspredning ved utplanting av norsk gran og forbud mot utplanting av sitkagran og lutzgran.

Kommentar: Tas delvis til følge. Dette er delvis relevant for Sortland kommune også. Spredning av gran og andre treslag tas inn under kap. 3.11 Beitebruk og utmark

Merknad: Beitenæringa etterlyser også en kommunal plan for å styre ferdsel i utmark slik at beitedyr (både husdyr og vilt) får et sterkere vern.

Kommentar: Tas ikke til følge. Det vurderes at dette ligger utenfor jordvernstrategiens formål og virkeområde. Vurderinger knyttet til ferdsel i utmark bør behandles gjennom kommuneplanens arealdel, temaplaner for friluftsliv eller annen sektorvis planlegging.

VURDERING

Jordvernstrategien vurderes etter dette som tilstrekkelig forankret og klar for endelig behandling og vedtak.

Personalmessige forhold
Ingen direkte personalmessige konsekvenser.

Medvirkning fra Eldreråd, Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Ungdomsråd
Saken har vært på offentlig høring. Eldrerådet, Råd for personer med funksjonsnedsettelse og Ungdomsrådet har gjennom høringen hatt anledning til å uttale seg, men det er ikke mottatt uttalelser fra rådene.

Økonomiske forhold
Jf. vedlegget

Folkehelse
Bevaring av jordbruksarealer bidrar til lokal matproduksjon og matsikkerhet.

Klima-, miljø- og naturforhold
Jf. vedlegget

KONKLUSJON
Med bakgrunn i redegjørelsen ovenfor anbefaler kommunedirektøren at jordvernstrategi for Sortland og Hadsel kommuner (2026–2036) vedtas som framlagt.

Vedlegg:
Revidert utkast felles jordvernstrategi for Sortland og Hadsel kommune 2026-2036
Innspill til revidert forslag til jordvernstrategi for Hadsel og Sortland kommuner